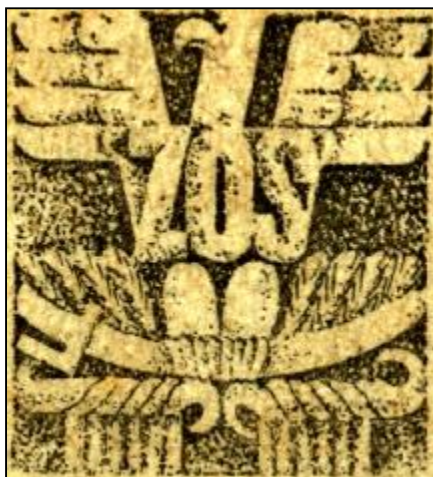

ODZNAKA OSADNICZA

10 lutego 1933 roku odbył się w Warszawie X Walny Zjazd Związku Osadników. W trakcie obrad padła propozycja ustanowienia odznaki osadniczej.

Odnaka miała stanowić widoczny element łączący osadnictwo wojskowe na Kresach, podkreślać przynależność do grupy ludzi dumnych z własnej pracy i osiągnięć.

Zarząd Główny ZOS przystąpił do opracowania projektu odznaki oraz jej regulaminu. Prace te zakończyły się przyjęciem przez Radę Naczelną Związku Osadników w dniu 4 grudnia 1937 roku zarówno wzoru odznaki jak i regulaminu. Rozporządzeniem nr AP. 3 - 196 z dnia 7 lutego 1938 roku Minister Spraw Wewnętrznych zatwierdził regulamin i wzór odznaki.

Odnaka „Za Wierną Służbę na Kresach Wschodnich Rzeczypospolitej” wykonana została z oksydowanego srebra przez firmę J. Chyliński z Warszawy. Była ona numerowana.

Odnakę mógł otrzymać:

- osadnik, członek Związku Osadników, który przez okres co najmniej 10 lat samodzielnie lub za pośrednictwem rodziny gospodarował na osadzie,
- pełnoletni członkowie rodzin osadników,
- byli wychowankowie ognisk ZOS,
- osoby, które swoją pracą społeczną przyczyniły się do propagowania i popierania akcji osadniczej oraz członkowie honorowi ZOS,
- członkowie Koła Absolwentów, którzy przez okres 5 lat po ukończeniu studiów pracowali społecznie na Kresach Wschodnich i za wkład pracy zostali członkami ZOS.

Odnaka nadawana była przez Zarząd Główny ZOS na wniosek Zarządów Ognisk Osadników, przy czym wniosek musiał być zatwierdzony przez Zarząd Powiatowy ZOS i Radę Wojewódzką ZOS. Odnaka mogła być przyznawana przez Zarząd Główny z pominięciem drogi organizacyjnej.

Dodać jeszcze należy, że odznaka miała być noszona na lewej piersi poniżej orderów i odznaczeń na

mundurze, a miniaturka w klapie marynarki.

W pierwszej kolejności odznakę przyznawać miano, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych, tylko osadnikom wojskowym nadzielonych ziemią zgodnie z ustawą z dn. 17 grudnia 1920 r. „O nadaniu ziemi żołnierzom W.P.”, dopiero w terminie późniejszym miała być podjęta decyzja co do nadawania odznaki osadnikom cywilnym - członkom Związku Osadników. Wręczenie odznaki odbywało się w sposób uroczysty na zebraniach powiatowych, przy udziale zaproszonych gości i sympatyków osadnictwa oraz udziale samych osadników. Wręczenia dokonywał Prezes Oddziału Powiatowego Związku Osadników. Osoby szczególnie zasłużone dla osadnictwa wojskowego dekorował Prezes Rady Naczelnej lub Prezes Zarządu Głównego Związku Osadników.

Odnaka miała stanowić impuls i bodziec do dalszej rzetelnej i wyężonej pracy na własnej osadzie, do pracy społecznej i kulturalnej na rzecz społeczności kresowej. Chciano poprzez odznakę bardziej rozpropagować i rozszerzyć akcję kształcenia dzieci i młodzieży osadniczej, podkreślano, że:

Dobrowolny podatek (sic!) w wysokości 4 zł pobierany przy okazji nadawania odznak osadni-

czych miał być przeznaczony na budowę nowych szkół, burs oraz na stypendia uczniowskie. Wszyscy osadnicy widzieli swoją przyszłość i mieli nadzieję w młodym pokoleniu, pokoleniu wykształconym i świadomym celów jaki przed nimi stawiają rodzice i ziemia, którą oni mieli przejąć i tworzyć lepsze i dostatniejsze życie. Rodzice pragnęli aby ich dzieci żyły wiarą i nadzieją na lepsze jutro. Nadzieją, którą zabrała wojna i stukot kół deportacyjnych wagonów kierowanych na zauralskie ziemie przez okupanta niszczącego wszystko co miało w sobie choć trochę polskości.

Wojna przekreśliła wszelkie nadzieje związane z funkcją odznaki. Stała się ona tylko pamiątką historyczną świadcząca o pracy osadników wojskowych na Kresach.